

ségi problémáiról, a higiéniaikörülményekről, a menzai dolgozók helyzetéről. Adjanak garanciát, hogy a Csongrád megyei vendéglátó Vállalat magasabb szintű ellátást biztosít, mint a korábbi üzemeltető. Szeretnénk látni az egyetem továbbra is ösztönözné a minisztériumot, az új menzaépület építéséhez szükséges anyagi fedezet biztosítására.

8. Az egyetem biztosítsa idegen oktatók hosszabb időre /min. 1 félév/ való meghívását, ha azt egy hallgatói csoport vagy egy tanszék az illető oktatóval megbeszéli.

III.

1. Javasoljuk a pécsi egyetemen folyó oktatási reformok további tanulmányozását, erre egy állandó bizottság felállítását, és a Szegeden is alkalmazható újítások gyors, egy két éven belüli bevezetését.
2. Válasszák szét a magyar nyelv és irodalom szakos képzést úgy módon, hogy az irodalom szakos hallgatók kizárólag az irodalom tanulmányozásához feltétlenül szükséges nyelvészeti képzésben részesüljenek.
3. Támogatjuk a művészettörténeti speciális képzés és az összehasonlító irodalomtudományi B szak beindítását.
4. Maximálják az ideológiai tárgyak óraszámát a jelenleginél alacsonyabb szinten. Bocsássák nyilvános vitára a készülő marxista tantárgyi reformot.
5. Mindenképpen növeljék a filozófiatörténet-oktatás szerepét az ideológiai tantárgyi csoporton belül.
6. Nem értünk egyet azzal a tervvel, hogy a közeljövőben minden magyar felsőoktatási intézményben bevezetnék a xx.sz.-i magyar történelmi oktatását, mivel ez tovább növelné az amúgy is magas óra- és vizsgaszámot. Ezen ismeretek már a középiskolában elsajátíthatók.
7. Törekegjen a kar vezetése arra, hogy gazdagítsa a B és C szakok választékát.
8. A pécsi példa alapján kérjük azt, hogy a maximált és tanszékenként, szakpáronként egyeztetett kötelező olvasmányi jegyzéket már a nyár folyamán juttassák el a hallgatókhoz.
9. A kar a nyár folyamán szervezzen a TTK példájára intenzív nyelvtanfolyamokat.
10. A kar vezetése a lehetőségekhez mérten biztosítsa a tanszéki könyvtáraknál olvasótermek működését is.

X

X

X

Töprengő

Szombat délután van, néhányan lézengenek az Egyetemi Könyvtárban, Szünet van, aki csak tehet hazautazott. Azoknak, akik itt maradtak, üres lett a város. Az egyetemisták döntő többsége nem szegedi, a városhoz a szintén nem szegedi egyetemista barátokkal való kapcsolatok kötik. Ezért tűnik oly idegennek és üresnek ilyenkor a város. Többször hallottam olyat, hogy valaki baráti

kapcsolatai miatt érzi jól magát az egyetemen, de nemigen hallottam olyan róla, aki az oktatás miatt érzett volna így. Hisz oly kevés az az óra, amire örömmel és érdeklődő kedvvel megyünk be. Egy vélemény: persze, hogy rosszal érzem magam, alacsony a pálya presztízse, elhelyezkedési gondok vannak, relative kevés a fizetés és még itt az egyetemen se azt tanulhatom, amihez kedvem lenne, vagy nem úgy tanítanak, hogy megkedveljek valamit. Ezen túl a rossz közérzet okaként a magas óraszámot, a nagy megterheltséget szokás felhozni. De ritkán tesznek különbséget például a szemánáriumok esetében az ott levés és az ott tevés között. A nagy túlterheltség modern oktatási módszerekkel, a tananyag és az oktatási módszerek racionalizálásával enyhíthető lenne. Például megfelelő jegyzetek jónéhány előadást feleslegessé tennének, sokkal több idő jutna az anyag egyéni elsajátítására, de valjuk be őszintén: melyik tanszék és tanár adja le zokszó nélkül óráit a jelenlegi oktatási rendszerben, és ki ír jegyzetet a jelenlegi honoráriumért? Történtek kísérletek az oktatási rendszer reformjára, de ezek valós felvételek és igazi elszánás híján tantárgyi reformokká zsugorodtak. Történtek helyi kísérletek is a változtatásra, mint például a Jámor Szándék c. tervezet, de a vitákat alhallgatás követte és szép lassan el is feledkezünk az egésztől...

A kar hallgatóinak körében általában kicsi az érdeklődés az oktatott tananyag jelentős része iránt. A tanulmányi munkát is kényszernek érezzük a kedvetlen téhetetlenség érzését csak némely oktató képes néhány diák esetében áttörni.

Az iskolarendszer funkcióját vizsgáló kutatások azt bizonyítják, hogy napjaink iskolájának nem elsőrendű és egyetlen feladata, hogy valami ilyen meghatározott tananyagot szakszerűen elsajátíttasson, hanem egy olyan hivatalosan is elismert kommunikációs viszony elfogadtatása, amelynek keresztül az iskola a hivatalosan eltervezett társadalmi szerepeket osztja ki. Ez a jelenség rendszerközömbös, a mi oktatási rendszerünkre is jellemző. / Bár vannak ennek tömpítésére irányuló kísérletek és adminisztratív intézkedések, mint pl. a FEB, SZET de ezek az egész folyamatra igazából csak nagyon kishatással vannak, /Az iskola a meglévő társadalmi egyenlőtlenségeket természeti egyenlőtlenségként tünteti fel. / Pl. a fizikai dolgozók gyermekeinek gyengébb eredménye, a falusi gyerekek általában rosszabb felkészültsége városi kortársaikéhoz képest. /Az egyén ezt a tényt; egyenlőtlenségét saját természetéből adódó szükségszerű következményként éli meg és fogadja el. Leegyszerűsítve a következőképp néz ki a folyamat: "A tudás birtokosai szigorú keretek közé vont intézményekben különülnek el a laikusok, kontárok, diáttársok, tudatlanok, beavatatlan táborától. Beavatási szertartások hosszú horán vezet az ut a kultura felkent papjainak kasztjába. A birtokában lévő kulturális javakat a könyilatkoztatás kommunikációs aktusában bocsátja a beavatatlanok nyája elé, mint egy a természetre bizva, hogy a plebs képes-e értelemmel felfogni az Igét..."

"A kommunikáció egyenlőtlen felek között zajlik, s éppen arra szolgál, hogy a laikusok számára érzékelhetővé, meggyőzővé és elfogathatóvá tegye az ebben a viszonyrendszerben megvalósuló egyenlőtlenségeket. A kultura átadására szolgáló, évezredes távon bevált, európai kommunikációs mód tehát póre hatalmi viszony, amely arra szolgál, hogy egy embercsoport feksőbbiségét elfogadtassa." Természetesen nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy ezáltal is és ily módon jöhetett létre a mi európai kulturánk. Ennek a represszív kommunikációs viszonynak az oktatás szerkezetében négy alappillérét fedezhetjük fel.

" I. A frontális , előadás szerű, kinyilatkoztatás-jellegű kommunikációs formák elhatalmasodása az oktatás minden szintjén.

II. Az oktatási szinterek ennek alárendelt szervezése / a " beszélő katedra" és a " hallgató padok" szembenállása/.

III. Az egész oktatási rendszer alávetése a legfőbb beavatási szertartásnak: az egyetemi felvételi vizsgának.

IV. Végül a rendszer fölött uralmat gyakorló tantervutasítás szent és sérthetetlen dogmája."

A különböző uralmú formák mindig azzal legitimizálták magukat, hogy társadalmilag létrejövő egyenlőtlenségeket természeti egyenlőtlenségekként fogadtattak el. A szocializmusok történetében ez úgy fogalmazódott meg; hogy az emberek még nem elég érettek jogaik teljes, felelős gyakorlásához. Ez sajnos elég mélyen beleivódott a társadalmi tudatba és napjainkra a társadalmi és gazdasági változások egyik fékezőjévé vált. Ugy vélem, hogy morális kötelességünk a fentvázolt kiválasztottság leleplezése, legalább és legelőször saját közegünkben. Ennek elemege lehetetlen feltétele, hogy ne csak az oktatók tekintsek felnőtt, egyenrangú partnernek a hallgatót, hanem - és ezt sajnos kevésszer hangsúlyozzák - a hallgatók is tegyék ezt meg egymás között. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha kölcsönösen elfogadják egymás, rendszerint eltérő értékrendjét, kultúráját. Sebben a viszonyban adhatja át az oktató, mint például a dagógus úgy az ismereteit, hogy azok a hallgató számára befogadhatók legyenek. Természetesen ez semmiféleképp nem valósulhat meg pusztán tudati ráhatásként. Szükséges ehhez, hogy a hallgatóság egyenrangú tárgyaló partner legyen az oktatással kapcsolatos, saját magára az intézmény többségére vonatkozó döntések meghozatalánál. / Az iskola rendszer strukturális reformjával együtt. Ennek egyik alappillére lehetne az oktatási szabadság növelése, az egyetem saját adottságainak megfelelő képzési szisztéma létrehozása. Ehhez természetesen e téren jelentősen növelni kellene az intézmények döntési jogkörét. / Egyetemünkön legszerencsésebbek azok a hallgatók, akiknek sikerül egy-egy oktatóval olyan személyes kontaktust kialakítani, ami egy szakterület mélyebb megismerésére inspirálja. Az egyetemi oktatás feladata a tanári készségek elsajátítása mellett a kor színvonalán álló tudományos ismereteket átadni. A jelenlegi oktatási strukturában egyik követelmény sem valósul meg. Mint már az előbb említettük, az oktatási rendszerrel kapcsolatos reformigéretnek tantervi, tantárgyi reformmá zsugorodtak. Jelenleg is fennáll a vázolt represszív kommunikációs viszony, és nem is nagyon mutat arra, hogy meg fog változni. Az oktató kijelent, megállapít, hivatkozik egy évtizedek óta alig változtatott előadási-tantervi sémában. Az oktatók a hallgatók részéről közömbösséget, gyakran szembenállást, ellenkezést, gyanakvó szkepticizmust tapasztalnak. A hallgató saját alávetett függő viszonyát vagy egyszerű hallgatással, a feladatok passzív ellátásával, illetve nyílt, vagy burkolt ellenállással éli meg. Az utóbbi esetben kritikai vénájuk kifejlődésével együtt, egy nehezen megváltoztatható kompromisszumképtelenség is kialakul. A kar problémáiról beszélgetve, oktatók és hallgatók között, mint egy moralizáló gondolatmenetben illesztett, mindent megmagyarázó szó leggyakoribb kifejezésként a közömbösség hangzik el. A moralizálgatásra általában akkor kerül sor, ha az emberek valamely kérdésben nem ismerik a politikai döntések körülményeit, összetevőit, a meghatározó lehetőségeket és a választott megoldás mikéntjét és miértjét, következésképpen ebben nem vesznek részt bennük valamilyen formában. Ebben az esetben számukra csak a moralizáló meg- és elítélés tere marad. A moralizáló közgondolkodás megváltoztatásának egyetlen módja a demokratikus közéletiségnek a megteremtése.

Gyakori a következő megállapítás is: a hallgatók a demokratikus jogaikkal és lehetőségeikkel sem élnek. Ha ezt így elfogadjuk, akkor azon a feltételezésen kívül, hogy a hallgatók nem ismerik jogukat/ amíg igaz / azt is elismertük, hogy nem látják saját érdekeiket. A hallgatók azonban többnyire érzékelik, ha fogalmilag nem is tudják meghatározni, hogy mi a saját érdekük. Lehet, hogy a demokratikus jogositványokkal van baj? Például választások esetén egyre elfogadottabb a közvetlen szavazás és a több jelölt indulása. De megkivánják-e a jelöltektől: "hogy egy közösség problémáira, megoldási kérdéseire, tervezeteire adjanak valamilyen egyéni választ, javaslatot, amit ők is ismerhetővé tesznek és ami őket is megkülönbözteti másoktól, no és aminek megvalósítása számon is kérhető." Megkivánjuk-e azt ma oktatási intézményünkben, hogy egy, a képviselőtünkre hivatott testület vagy személy, munkájára, elképzeléseire vonatkozóan konkrét célkitűzésekben megfogalmazott programot adjon ki? Nem. Például ezévben a kari hallgatótársaságot képviselni hivatott KISZ-vezetőség nem dolgozott ki programot, vagy legalábbis az nem került nyilvánosság elé. Mihez, mivel csatlakozzon akkor a diák?

Egy másik gondolat: hallgatóink körében az utóbbi években nagy közéleti passzivitás tapasztalható. Egyszerűen képtelenség megtudni bizonyos kérdésekben a hallgatótársaság véleményét.

Visszaemlékezésekből kiderül, hogy a 70-es évek második feléig nem volt ilyen probléma, hiszen a KISZ minden kérdésben kinyilvánította véleményét, melyet a majd teljes szervezettség miatt a hallgatótársaság véleményeként fogadtak el. Ez a helyzet egy hosszú KISZ-en és intézményen belüli, illetve osztálytársadalmi folyamat eredményeként megváltozott. A KISZ a 60-as évek végétől kezdve az élcsapat és tömegszervezet dilemmájában vergődött. Egyrészt ennek köszönhető, hogy a sajátos házai ifjúsági szubkulturák kialakulására csak némi represszív hatással bírt. Ennek következtében képtelen volt szervezeten belül és propagandájában úgy megújulni, hogy életképes, a hétköznapi ideológiák piacán versenyképes jelszavakkal **programokkal** tudjon mozgósítani. Így integrálóképessége is jelentősen csökkent. A BTK-n a hetvenes évek elején jelentek meg olyan szakmai, művészeti csoportosulások, melyek szubkulturájukkal már nem férték be a KISZ tágra nyitott integrációs szárnyai alá. Ha e képzavart továbbgondoljuk, a 80-as évek elejére már a szárny alá bebújt kiscsibék melegengették az egyes helyeken már teljesen kihűlő kotlóst. Napjainkra pedig a csibék felnöve mindenképpen ki akarnak bujni a valójában műkotlós szárnyai alól. A karon is megnyíltak a lehetőségek olyan közösségi formák előtt, melyek nem igényelnek teljes KISZ-felügyeletet. /Egyetemi Színpad, diáklapok, kollégiumi- és felolvasóestek./ A kari KISZ-integrációnak, ami formálisan 1981-ig fennmaradt, alapja az a szervezeti struktúra volt, hogy a tanulócsoporthoz azonos a KISZ-alapszervezettel. Paradox módon épp az integráció megerősítésére szolgáló szervezeti módosítás egyik következményeként csökkent minimálisra a KISZ befolyása a hallgatókra. Az új szervezeti rendszer lényege az volt, hogy érdeklődési körök szerint jöhettek létre alapszervezetek. Az ugynevezett régi típusú alapszervezetek fokozatosan kiüresedtek, és mivel hathatós politikai agitativ munka nem folyt a kari KISZ életében, az ilyen típusú alapszervezetek, ha meg is szerveződtek, nem tudtak mihez kezdeni. Az új típusú alapszervezetek, alapítói távozása után, egy-két kivételtől eltekintve szintén halódni kezdtek.

Ezt a folyamatot csak tovább fokozta, hogy a lengyel események a szocializmus egy sor olyan válságjelenségét tették nyilvánvalóvá, amelyeket az egyetemi ideológiai propaganda képtelen volt megmagyarázni.

Az ebben az időszakban terjedő második nyilvánossággal, sem nézett szembe

az oktatás és a politikai agitáció, miközben ez jelentős információbázisa miatt újabb kihívást jelentett az oktatók és a KISZ számára egyaránt. De ami talán a legfontosabb: 1978 óta a ritkuló propagandisztikus jelszavak mellett jelentős gazdasági és társadalmi racionalizáció folyik hazánkban. A jelenlegi egyetemista korosztályt már közvetett módon az 1968-as gazdasági reformideológia racionalizációs, modernizációs értékrendje is érintette. Ezzel együtt az elhelyezkedéskor, pályázatok esetében és az élet számos más területén az ideológia tényezőkhöz elé kerülnek a szakmai értékek, így a KISZ tagságnak szerepe is jelentős mértékben csökkent.

A fenti tendenciákból következett, hogy míg a hetvenes években is általános volt karunkon a 80-90 %-os KISZ-szervezettség, addig az 1982-re 65%-ra, 1984 őszére 46%-ra csökkent. Azt ki nem mondott titokként tudja mindenki, hogy KISZ munkánk a nem folyik karunkon. A problémák súlyosságára az is rávilágít, hogy még maga a KISZ sem határozta azt meg világosan, hogy mi is a mozgalmi munka. Tudomásom szerint ma a karon négy alapszervezet működik valójában, de úgy hiszem, hogy ha adminisztratív kötöttségeik nem lennének ők is önállóan tevékenykednének. Érvként szokás még felhozni, hogy ez a szervezet képviseli a hallgatók érdekeit. De az már nyílt titok, hogy valódi érdekképviselő nem működik a karon. Igazságtalan dolog lenne azonban elfeledkezni a KISZ-vezetőség valóban jószándéku, de hiábavaló erőlködéséről, ami véleményem szerint a helyzetből adódó elidegenítő tényezőkhöz kívül / pl. a KISZ népszerűtlensége /, abból is adódik, hogy a hallgatók szemében egyre inkább mint a felső párt és állami szervek képviselőinek tűnik. Az érdekképviselőt ami jelenleg karunkon je is a KISZ hatáskörébe tartozik / bár vannak arra legális lehetőségek, hogy e szervezettől függetlenül jöjjön létre érdekképviselői rendszer / strukturálisan az a probléma, hogy csak a képviselői felmenő rendszerre épül, tehát alapszervezetek / ! / évfolyamok delegálnak képviselőket, akik további képviselőket választanak. Természetesen mivel ezt a rendszert még el sem fogadták, nem is működik. De ha elfogadták volna is, akkor sem működne, mert: egy-egy évfolyamot nagyon nehéz "csak úgy választásra" összehívni, az alkalmi problémák pedig csak az évfolyam egy részét érintik és érdeklik. Másrészt az ilyen típusú felmenő rendszer nem teszi lehetővé azt, hogy ha egy évfolyamban vagy csoportban több olyan ember van, aki aktívan tudná képviselni a hallgatók érdekeit, azok tegyék is meg. Az is problémát jelent, hogy az így felépülő rendszer tagjait szűk választó csoportjukon kívül nem ismerik. Természetesen az is képtelenség, hogy a hallgatóság 46%-át felölelő szervezet vagy annak csupán nehezen megválasztott / megbízott / vezetősége képviselje a tényleges többséget.

Általános probléma, hogy az eddig megfogalmazott HKR-tervezetek egy olyan modellt képzeltek el, amely egymástól többé-kevésbé elszigetelt csoportokra épül. Ezek vertikálisan kapcsolódnak össze képviselőik által az évfolyamtanácsban, amely majd szavazó tagot ad a Kari Tanácsban, ahol a még előzetes véleményegyeztetés után sem érvényesíthetik az intézményben tevékenykedők nagy többségének érdekeit, véleményét. Ez a modell az érdekképviselőt egy olyan ideáltípikussal alulról felfelé szervezett hajszálerős rendszerként való elképzeléssel épül, amelynek minden pontján működnie kell. Csakhogy a képviselőre, véleményezésre szoruló problémák jelentős része alkalmi jellegű, amit gyorsan meg kell oldani, és nemcsak az érintett hallgatói csoport véleményét kell kikérni, hanem az állásfoglalás szakszerűségét is biztosítani kell. Így ha a rendszer pillanatnyilag nem működőképes / pl. nem tudják megszervezni az évfolyamtanács vagy az évfolyamgyűlés összehívását / a kari tanács tag legfeljebb a saját véleményét mondhatja el a Tanácsban, vagy va-

lamelyik állami vezetőnek. Tehát egy olyan testületre van szükség, amelyet a hallgatóság a visszahívhatóság garanciájával hosszabb időre képviseleti joggal felruház. Ezt a testületet választják meg közvetlenül - az előbb felsorolt funkciók - zavarok elkerülése végett. Rendelkezzék olyan hatáskörrel, amely biztosítja azt, hogy ténylegesen képviselhesse az intézmény egyenrangú polgárainak többségét.

Egy ilyen testület természetesen nem vethetné el az alulról felépülő képviseleti rendszert sem a tanszéki képviselőkkel együtt, hisz ezek lehetnek az információ továbbítás csatornáit és egy-egy adott probléma szakértői. Összefoglalva: jelenleg a karon nincs olyan testület, amely a hallgatóság érdekeit hathatósan képes lenne képviselni. Így a Diáksparlament elsődleges feladata - véleményem szerint - a HKR egyik ilyen változatának vitája és elfogadása.

A szervezetek, testületek, a modern és ugymond demokratikus strukturák mit sem érnek az emberek valós cselekvései nélkül. A Diáksparlamentről beszélgetve sokszor hallottam: "én persze támogatom minden értelmes javaslatot, de hát annyi itt a közömbös ember." A másik beszélgető partner akkor, amikor ugyanezt jelentette ki, lehet, hogy épp az előbbi véleményalkotóra gondolt... Nemcsak hogy valójában nem ismerjük egymást, de bizalmatlanok is vagyunk egymással. Különböző szubkultúrákból jöttünk, más értékrendet hordozunk ma is magunkban. De a helyzetünk itt és most közel azonos. Közös érdekeink együttgondolkodásra és közös cselekvésre kényszerítenek bennünket. Valamennyiünkre szükségünk van. Talán nem is elsősorban ahhoz, hogy megfogalmazódó javaslataink megvalósuljanak, hiszen érdekeinknek a reális adottságokkal és más rétegérdekekkel is konfrontálódniuk kell, hanem egy közös érdektudat megfogalmazódásához. Míg a helyzetünkből fakadó követeléseinket nem fogalmazzuk meg tudatosan, és nem tárjuk ezt a széles nyilvánosság elé, hiába várjuk azt, hogy érdekelképzeléseink tudatosuljanak. Ez a közös érdektudat lehet az alapja egy olyan jogtudat létrejöttének, illetve megerősödésének, amellyel ennek az államnak nem az alattvalóként, hanem a társadalom egyenrangú polgáraiként élhetünk, érezhetünk és cselekedhetünk, túllépve a kultúra mai, egyenlőtlen elosztásán. Mint akik gyermekeknek egy olyan világot akarnak megteremtteni, amelyben a gyerek a társadalom gondjáról ugyanazt elmondhatja a nyilvánosság előtt, mint barátaiival vagy szüleivel beszélgetve.

Bárdi Nándor

XXXXX

In memoriam Gödöllő

/hangulatjelentés egy év elteltével/

Sokszor a dolgok szerkezetét elfedi elnevezésük. Azonban arra is van példa, hogy első pillanatban nehezen észrevehető összefüggésekre világít rá. Vegyük például az "Országos Felsőoktatási Alágazati Ifjúsági Parlament" kifejezést. E jelzős szerkezet egyszerre eufémisztikus és jelentéses. Az eufémia viszonylag könnyen fülön csiphető a "Parlament" főnévben. A parlament - értelmezésem szerint - választott, képviseleti elvön nyugvó döntéshozó szerv. Szűkebb értelemben: szuverenitást testesít meg. Esetünkben azonban Ifjúsági / Diák- / parlamentről van szó. Ez ugyan választott, képviseleti elv alapján szervezett fórum, de döntéshozónak nem tekinthető.